

הלכות ראש השנה תשפ"ג

ערב ראש השנה

- א. יש נוהגים ללכת בערב ראש השנה לבית הקברות להשתטח ולהתפלל על קברי הצדיקים ולבקש מה' שישמע תפילתנו **בזכות** הצדיקים, וכן שהצדיקים יתפללו עלינו לפני ה'.
- ב. בערב ראש השנה, אין אומרים וידוי ונפילת אפים בשחרית. [באשמורת הבוקר בסליחות אומרים וידוי ונפילת אפים, גם אם אומרים אותם לאחר עלות השחר, לפני הנץ החמה].
- ג. יש נוהגים להתענות בערב ר"ה, ויש נוהגים להתענות רק חצי יום, עד חצות (צהרי) היום.
- ד. **נוהגים** להחליף בבית הכנסת את הפרוכת של ארון הקודש, המעילים של ס"ת ומפות הבימה והעמוד ללבנים, כמו שכתוב "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו".
- ה. נוהגים לטבול במקוה בערב ראש השנה לכבוד החג, ולובשים בגדי יום טוב.
- ו. יש נוהגים לעשות 'התרת נדרים' בערב ר"ה בפני 3 אנשים, (ויש נוהגים לעשות בעשי"ת). ראוי שאשה תמנה את בעלה שיהיה שלוחה להתיר נדריה, ויאמר הבעל בתחילה 'שנדרנו אני ואשתי' וימשיך לומר את כל הנוסח בלשון רבים. יש נשים שסומכות על אמירת 'כל נדריי שביוה"כ'.
- ז. אין תוקעים בשופר בערב ראש השנה, כדי להפסיק בין תקיעות רשות (של חודש אלול) לתקיעות חובה (של ראש השנה). לבעל תוקע מותר לתקוע בחדר סגור כדי להתלמד.

ליל ראש השנה

- א. "סימנא מילתא היא", ועל כן נוהגים לאכול מינים שונים בליל ר"ה לסימן טוב. מנהג ה'סימנים' מופיע בתלמוד, אך אינו דוחה שום הלכה, ולכן אם באחד ממיני המאכל יש חשש לחרקים, **אין לאוכלו**.
- ב. יש נוהגים לברך על הפירות ולאוכלם לפני נטילת ידים ו'המוציא' ויש נוהגים לאוכלם בתוך הסעודה, וכך עדיף לנהוג, כדי שלא להיכנס לספק ברכה אחרונה. יש שנהגו לומר 'יהי רצון' גם בלילה השני.
- ג. באכילת הסימנים מברכים תחילה ברכת 'בורא פרי העץ' על התמר שהוא קודם לרימון ולשאר הפירות.
- ד. אם אוכל פרי לראשונה [כגון שטרם אכל רימון השנה], יברך עליו 'שהחיינו'.
- ה. בליל א' של ר"ה מברכים איש את רעהו 'לשנה טובה ותכתב ותחתם לאלתר ולחיים טובים [ולשלום]'. ביום הראשון של ר"ה לאחר התפילה, וכן בלילה וביום השני מברכים 'גמר חתימה טובה' או 'חג שמח'.

מנהגי ראש השנה

- ו. יש נוהגים שלא לאכול מאכלים חריפים או חמוצים, אלא רק מתוקים, לסימן טוב, שתהיה כל השנה מתוקה. יש נוהגים שלא לאכול אגוזים, כי 'אגוז' בגימטריא = 'קט'.
- ז. שני ימי ראש השנה נחשבים כקדושה אחת. נחלקו הפוסקים האם ניתן לברך בליל שני של ראש השנה 'שהחיינו' בהדלקת הנרות ובקידוש, וראוי לכוון בברכת 'שהחיינו' על פרי חדש.
- ח. ישנן נשים הנוהגות לברך 'שהחיינו' בזמן הדלקת הנרות, ויש הנוהגות לשמוע ברכת 'שהחיינו' בעת הקידוש. מי שאין מנהג בידה תשמע או תברך 'שהחיינו' בשעת הקידוש.

ט. הנוהגות לברך 'שהחיינו' בזמן הדלקת הנרות, כששומעות קידוש מהבעל או מאחרים, יש ספק אם יענו 'אמן' (משום שכבר יצאו ידי חובת 'שהחיינו' ונמצא שעניית אמן נחשבת הפסק בקידוש) ולמעשה נראה שיענו אמן.

י. אשה המקדשת בעצמה אינה מברכת 'שהחיינו' בקידוש, אם בירכה על הנרות.

יא. אין לבשל, להכין אוכל, לשטוף כלים, לערוך או לסדר את השולחן ביום הראשון של ר"ה (יום שני) עבור היום השני של ר"ה (יום שלישי), כגון להכין או להדליק את נרות החג, להכין את ספרי התורה, להוציא אוכל קפוא מהמקפיא לצורך סעודת ליל החג השני וכיו"ב. ניתן להתחיל את ההכנות לסעודת הלילה השני לאחר צאת הכוכבים.

יב. נוהגים שלא לישון ביום ר"ה, כיון ש'הישן בר"ה מזלו ישן' (ירושלמי). לאחר חצות היום ניתן לישון.

יג. אין אומרים הלל בר"ה, משום שספרי חיים ומתים פתוחים לפני הקב"ה. מכל מקום הוא חג ולכן אוכלים ושותים בו, כמו שנאמר 'אכלו משמנים ושתו ממתקים... כי קדוש היום לאדונינו ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם' (נחמיה ח, י).

תקיעת שופר

א. מצות עשה מן התורה לשמוע תרועת השופר בראש השנה, שנאמר "יום תרועה יהיה לכם". אסור לסעוד סעודת קבע של אכילת פת לפני תקיעת שופר, אבל טעימה כגון מזונות או פירות, מותרת (בפרט אם חש חולשה) וגם השליח צבור והתוקע רשאים לנהוג כן.

ב. צריך לשמוע את כל התקיעות מתחילתן ועד סופן.

ג. אסור לתוקע ולשומעים לדבר בין הברכות לתקיעות שלא מענייני התקיעה. מי שדיבר יחזור ויברך. מותר לברך ברכת 'אשר יצר' וכן מותר לומר תהילים בין התקיעות.

תפילות עשרת ימי תשובה

יד. בתפילות עשרת ימי תשובה, (וכן בר"ה ויום כיפור) מסיימים ברכה שלישית ב'המלך הקדוש' במקום 'האל הקדוש'. אם טעה וחתם 'האל הקדוש' ונזכר תוך כדי דיבור, (תוך כדי אמירת 3 מילים), ותיקן 'המלך הקדוש' יצא. אם נזכר לאחר מכן או שהתחיל ברכה הבאה, צריך לחזור לראש תפילת העמידה.

טו. חותמים במילים 'המלך המשפט', במקום 'מלך אוהב צדקה ומשפט', כיון שבימים אלו הקב"ה מגלה מלכותו בעולם.

טז. אם שכח ולא הוסיף בתפילה 'זכרנו לחיים', 'מי כמוך', 'וכתוב לחיים', 'בספר חיים' – אם נזכר לפני שאמר 'ברוך אתה ה', חוזר לאומרם. ואם כבר הזכיר את ה', אינו חוזר.

ברכת שנה טובה, כתיבה וחתומה טובה

שנת הצלחה, בריאות ובשורות טובות

הרב חגי ולוסקי

052-9453811